

OSEBNI IZOBRAŽEVALNI NAČRT

Vsebinski viri za osebni izobraževalni program

Potrebe in želje po pridobitvi novih vrst znanja, spretnosti ali osebnostnih lastnosti se pri odraslih pojavljajo na poklicni in na zasebni ravni, izhajajo pa lahko iz zunanjih okoliščin ali so izraz osebnih interesov in želja. Odgovor na te potrebe lahko delno najdemo v izobraževalnih programih, ki jih ponujajo izobraževalne ustanove in institucije. Premalo pa se zavedamo, kako veliko projektov, povezanih z učenjem in izobraževanjem, v življenju zastavimo in izpeljemo sami. Spremembe, ki jih doživljamo v poklicnem in zasebnem življenju, so pogosto nagle, nepredvidljive in odgovor nanje zato le redko najdemo v uniformirani formalni izobraževalni ponudbi. Vse pogosteje se moramo zanesti predvsem sami nase in sami poiskati pot do tistih informacij in virov, ki nam bodo dali odgovor.

Potrebe po izobraževanju pogosto povezujejo predvsem s poklicnim znanjem in spre-

Allen Tough navaja, da vsakdo na leto zastavi vsaj enega ali dva večja projekta, povezana z učenjem, nekateri tudi od 15 do 20. Učni projekt opredeljuje kot »večji, zavesten napor za pridobitev določenega znanja in spretnosti«, pri čemer gre lahko za pridobitev novih vrst znanja, boljše razumevanje drugih ljudi, razvijanje novih spretnosti, spremembo lastnih navad in podobno. Navaja, da za kar 70 odstotkov vseh učnih projektov sami naredimo načrt, pri tem pa pomoč in oporo iščemo v najrazličnejših virih, pri prijateljih, znancih in strokovnjakih in tudi v materialnih virih, z branjem knjig in časopisov, gledanjem televizije, v skupini ali sami (Tough, 1972).

nostmi, dejansko pa so povezane z vsemi socialnimi vlogami, ki jih imamo v medosebnih odnosih in v odnosu do okolja ter skupnosti, v kateri živimo (partnerski, starševski, prijateljski odnosi, dom in družina, odnos do dogajanja v skupnosti, kraju, pa tudi v družbi na splošno, v kulturi in znanosti), predvsem pa v odnosu do nas samih (zdravje, varnost, osebni razvoj, iskanje smisla življenja).

Tudi vzgibi, iz katerih se rodi osebni učni projekt, so lahko zelo različni. Zelo pogosto so to potrebe, povezane z zunanjimi okoliščinami, ki nas prisilijo k delovanju in iskanju rešitev. Velikokrat so take zunanje okoliščine povezane z delom in poklicno dejavnostjo, pri čemer vpliv mednarodne ekonomije in politike ter razvoj novih oblik ekonomije in tehnologije narekujeta nenehno prilagajanje in pridobivanje novih vrst znanja in spretnosti. Pogosto pa niso nič manj nujne in dramatične spremembe na zasebni in osebni ravni, pri čemer vprašanja zdravja, varnosti, kakovosti odnosov v družini in okolju vse pogosteje zahtevajo sposobnost hitrega in pravilnega ukrepanja.

Vzgibi za spontano individualno izobraževanje lahko izhajajo tudi iz naših lastnih želja, interesov in osebnih ambicij, ki niso neposredno povezane z zunanjimi okoliščinami in pritiski. Nekdo se lahko odloči za učenje italijanščine preprosto zato, ker mu je jezik všeč, čeprav niti v poklicnem niti v zasebnem

življenju tega znanja ne potrebuje. V povsem drugačnem položaju pa je inženir, ki bo v kratkem sodeloval z Italijani, ker je njegovo podjetje podpisalo pomembno pogodbo.

Ker so vzgibi za to, da si nekdo zastavi učni projekt, zelo različni in povezani z različnimi življenjskimi situacijami, so tudi odgovori zelo različni, predvsem pa odvisni od vsakega posameznika. Pot, ki jo bo posameznik prehodil, da bo prišel do tistega znanja ali spretnosti, ki si jih je zadal kot cilj svojega osebnega izobraževalnega projekta, je povezana s številnimi dejavniki, predvsem z njegovimi lastnimi zmožnostmi, sposobnostmi, motivacijo, pa tudi z okoliščinami in okoljem, v katerih bo izobraževanje potekalo. Rezultati njegovih prizadevanj pa bodo precej odvisni od tega, kako jasno in realno je opredelil cilje, ki jih želi doseči, in od virov, iz katerih se bo učil in črpal znanje.

VRSTE VIROV

Kadar si posameznik zastavi učni projekt, to pomeni, da si je zastavil enega ali več ciljev, ki jih želi doseči kot rezultat učenja. Pri tem pa se že pojavi vrsta ključnih vprašanj: kje bo dobil tisto znanje, ki bi ga rad pridobil, kje se bo naučil tistih spretnosti, ki jih želi razviti, pa tudi to, po kakšnih merilih se bo odločal med različnimi možnostmi, kako se bo lotil dela, kako bo delal z viri in se iz njih učil.

Prvi in pogosto neprecenljiv vir znanja in informacij so ljudje. Predvsem ljudje, s katerimi živimo, se srečujemo, pogovarjamo, ki jih imamo radi in jih spoštujemo, ljudje, s katerimi delamo in sodelujemo na poklicnem področju, v skupnosti, ljudje, s katerimi se primerjamo, jim včasih zavidamo, jih občudujemo, ki jih zavračamo in s katerih ravnanjem se morda ne strinjamo. Skratka, ljudje, ki imajo določene vrste znanja, spretnosti, védenje, osebne lastnosti ali izkušnje, iz katerih ali na podlagi katerih se želimo nekaj nau-

čiti. Ljudi, od katerih se lahko učimo, srečujemo na različnih mestih in v različnih vlogah. Lahko gre za poklicne izobraževalce, inštruktorje, strokovnjake za določeno področje, veliko pa zvemo in se naučimo (ne da bi se tega vedno prav zavedali) predvsem od ljudi, s katerimi živimo: od partnerja, otrok, staršev, sosedov, prijateljev in znancev.

Ljudje nam pri iskanju informacij pomagajo na več načinov. Bodisi kot kažipot, ko nam svetujejo, na koga naj se obrnemo, kje bi lahko dobili potrebne informacije, kateri viri so primerni in zanesljivi, kako naj ravnamo. Nemogoče je, da bi sami poznali toliko ljudi, da bi nam ti že lahko dali vse odgovore. Kadar potrebujemo informacije, se pogosto vprašamo: kdo bi to vedel, kdo se je že ukvarjal s tem, koga bi lahko vprašali za nasvet, kdo ima kaj izkušenj s tem? Ljudje, na katere se obrnemo za informacijo ali nasvet, nas lahko napotijo do drugih ljudi ali pa k materialnim virom.

Nekomu, ki bi se rad naučil obrezovati sadno drevje, lahko prijatelj priporoči znanca, ki je strokovnjak za obrezovanje sadnega drevja, ali pa mu priporoči knjigo, po kateri se je sam naučil obrezovati sadno drevje ali za katero je slišal, da je zelo dobra. Morda pa zna sadno drevje obrezovati sam in se bo prijatelju ponudil za mentorja.

To, kar pri iskanju in selekciji virov pogosto spregledamo in zanemarimo, so naše lastne izkušnje. Najprej vedno izhajamo iz nas samih, čeprav se nam zdi to tako samoumevno, da tega še opazimo ne. Ko v nas dozori odločitev, da se želimo ali moramo nekaj naučiti, se najprej aktiviramo sami in se začnemo razgledovati naokrog. Od naših izkušenj, znanja, sposobnosti in osebnostnih lastnosti je v danih okoliščinah odvisno, ali se bomo obrnili na sorodnike, prijatelje, sodelavce ali na poklicne svetovalce in strokovnjake ali bomo informacije iskali pri ljudeh ali v materialnih virih, knjigah, imenikih, časopisih, medijih.

Vir znanja so tudi materialni viri, ki obstajajo

v različnih zapisih tekstovne, slikovne, avdio, video in multimedijske narave. Kot viri še vedno prevladujejo knjige, priročniki, učbeniki, članki v časopisih in revijah, katalogi, slovarji, imeniki in podobne zbirke podatkov ter slikovnega gradiva v tiskani obliki. Ti viri so dostopni v knjigarnah, knjižnicah, arhivih, muzejih. Poleg tiskane oblike pa se nezadržno širi število informacij, dokumentov, knjig in revij, ki so dostopne prek virtualnih knjižnic, informacijskih centrov, zbirk podatkov na internetu in drugih računalniških omrežij.

Pomemben materialni vir so tudi avdio in video zapisi, ki so dostopni na klasičnih analognih kasetah, vse bolj pa tudi v digitalni obliki kot laserske plošče, računalniški paketi, CD-ROM in na internetu. Računalniška in kabelska omrežja postajajo vse bolj pomemben medij za posredovanje informacij in znanja v smislu komunikacije med ljudmi in dostopa do gradiv v virtualnih knjižnicah, muzejih in podobnih zbirkah podatkov. Pomemben prispevek digitalne tehnologije je prav v možnosti združevanja in kombiniranja različ-

nih vrst podatkov in zapisov. CD-ROM ali spletna aplikacija (na primer učno gradivo na internetu) lahko združi tekstovni del z grafičnimi animacijami, avdio in video posnetki, ki omogočajo učinkovito ponazoritev snovi.

Kar 70 odstotkov odraslih nima zadostnega znanja za ravnanje z informacijami.

Kljub izrednim možnostim, ki jih za dostop do znanja ponuja sodobna tehnologija, pa ne moremo mimo dejstva, da izobraževanje s pomočjo računalniške tehnologije ostaja v domeni računalniško pismenih, pretežno mlajših odraslih. Večina odraslega prebivalstva – po podatkih raziskave Pismenost in udeležba v izobraževanju, ki jo je izpeljal ACS, kar 65 do 70 odstotkov – nima zadostnega znanja in spretnosti za ravnanje z informacijami, ki jih vsebujejo različni pisni vi-

ri. To med drugim pomeni, da se pri iskanju informacij in pri učenju opirajo predvsem ali izključno na ustno izročilo in na ljudi, ki jih poznajo in jim zaupajo.

Dejansko danes različne znanosti ponujajo odgovore na najrazličnejša vprašanja in probleme. Informacij, nasvetov, receptov in navodil je veliko in skoraj ni več vprašanja, na katerega ne bi kdo ponujal učinkovitega odgovora. Ovira za dostop do informacij in znanja pa je danes bolj kot kdajkoli prej prav neznanje oziroma nepoznavanje možnosti in načinov za dostop do informacij, nesposobnost izbire med različnimi viri in nezmožnost presoje o ustreznosti ter verodostojnosti informacij.

POTI DO VIROV IN NAČIN UPORABE

Poti do virov so zelo različne in odvisne od vsakega posameznika, njegove razgledanosti in izobraženosti, sposobnosti za iskanje in uporabo informacij, iznajdljivosti, sposobnosti za komuniciranje, samozavesti, samopodobe in drugih vrst znanja, sposobnosti in spretnosti.

Bolj izobraženi ljudje pogosto sami najdejo pot do potrebnih virov znanja, saj imajo z izobraževanjem ter učenjem več izkušenj in lahko izhajajo iz okoliščin, na katere so že naleteli in v katerih so se že znašli. Imajo veliko večji pregled nad viri, ki obstajajo, in navadno tudi potreben kritični aparat za presojo virov. Kot vir znanja uporabijo predvsem pisno gradivo, knjige, revije, pogosto tudi multimedijsko gradivo. Način uporabe virov je zato pogosto branje, preučevanje gradiv, spremljanje medijev, v medosebnih stikih pa spraševanje, pogovori in diskusija. Čeprav je tako kot pri vsakem učenju velik del tudi v poskusih, eksperimentiranju, opazovanju in posnemanju, je njihov pristop praviloma bolj racionalen in sistematičen, saj si znajo cilje

zastaviti jasneje in predvideti tudi način, s katerim jih bodo dosegli.

Več težav pri iskanju virov imajo manj izobraženi ljudje. Z izobraževanjem imajo malo izkušenj in še te so pogosto negativne, zato so do formalnih, institucionaliziranih oblik izobraževanja zadržani. Izhodišče za uspešno individualno izobraževanje je končana srednja šola, v kateri je posameznik razvil učne navade in tehnike ter pridobil znanje in sposobnosti, potrebne za samostojno učenje in izobraževanje. Nižja stopnja izobrazbe sama na sebi seveda ni dejavnik, ki bi napovedoval manjšo sposobnost individualnega izobraževanja, saj se veliko ljudi v življenju in poklicu odlično znajde tudi s skromno formalno izobrazbo, predvsem če imajo privzgojene in razvite sposobnosti, ki

jim to omogočajo. Na žalost pa je nižja izobrazba pogosto povezana s socialnim okoljem, v katerem oseba živi, pogojena je z izobrazbo in razgledanostjo staršev ter je najpogosteje tudi pomemben dejavnik pri možnostih za zaposlitev in napredovanje na poklicni ravni.

Manj izobraženi ljudje navadno čutijo nelagodje in odpor do institucij in s tem tudi do institucij, v katerih lahko pridejo v stik z različnimi viri, iz katerih bi se lahko učili, bodisi da gre za svetovalne službe, izobraževalne ustanove bodisi knjižnice, muzeje, svetovalne centre. Poglaviten vir, iz katerega črpajo znanje in spretnosti, so zato ljudje, predvsem ljudje

Izhodišče za uspešen osebni izobraževalni načrt je vsaj končana srednja šola.

Pri manj izobraženih ljudeh ima svetovalno delo pri iskanju virov izreden pomen, saj navadno ne vedo, kje lahko dobijo potrebne informacije, na koga naj se obrnejo, kako naj se lotijo reševanja problemov. Pogosto se pravzaprav sploh ne zavedajo, da za rešitev svojih problemov in stisk potrebujejo znanje, saj so navajeni vdano čakati in se prepuščajo dogajanju v okolju.

iz njihove družine in okolice, ljudje, ki jim zaupajo ali jih spoštujejo zaradi določenega znanja, osebnostnih lastnosti, socialnega statusa ali vpliva. Od teh ljudi se učijo predvsem s posnemanjem, poslušanjem, opazovanjem, spraševanjem in pogovorom. Njihovo učenje je zato predvsem naključno in ni posledica jasno zastavljenih ciljev, zato so tudi rezultati pogosto naključni in vprašljivi. Zaradi pasivnega odnosa, ki ga manj izobraženi razvijejo do dogajanja v okolju, se je pri načrtovanju njihovega vključevanja v izobraževanje treba zavedati, da ti ljudje sami ne bodo prišli v svetovalne centre, izobraževalne ustanove, knjižnice, saj je to svet, ki jim je povsem tuj. Tistim ljudem, ki sami ne pridejo

po nasvet in znanje, je treba svetovalno in izobraževalno dejavnost pripeljati »na dom«, v okolje, ki jim je domače in v katerem takih spodbud ne bodo jemali kot nekaj tujega. Svetovalno in izobraževalno dejavnost je zato treba vpeti v odnose in

dogajanje v okolju, kjer ti ljudje živijo, in se pri tem opreti na tiste posameznike, ki imajo v tem okolju določen ugled in uživajo spoštovanje ter zaupanje.

Pomemben dejavnik, povezan z odnosom manj izobraženih do znanja in učenja, je tudi razvejenost izobraževalne dejavnosti in izobraževalne ponudbe. Podatki za Slovenijo kažejo, da je izobraževalna ponudba izrazito centralizirana v ljubljanski regiji, kjer je bila leta 1993 več kot polovica vseh izobraževalnih organizacij. Te so ponujale več kot polo-

vico vseh evidentiranih izobraževalnih programov (Klemenčič, Pretner, 1993), mariborska, gorenjska in celjska regija so imele komaj tretjino ponudbe v primerjavi z ljubljansko, ostalih devet regij pa ni imelo niti deset odstotkov izobraževalne ponudbe v primerjavi z ljubljansko. Kar 15 slovenskih občin (25 odstotkov) ni imelo nobene izobraževalne organizacije za odrasle.

Čeprav gre za podatke iz leta 1993 in se je ponudba izobraževalne dejavnosti medtem marsikje spremenila, ti podatki zgovorno kažejo na to, zakaj je v Sloveniji stanje pismenosti tako katastrofalno, kot so pokazali rezultati raziskave o pismenosti in udeležbi odraslih v izobraževanju. Če v okolju, kjer ljudje živijo, ni (nobenih) dejavnosti in spodbud, ki bi bile povezane z učenjem in aktivnim odnosom do pridobivanja novega znanja, je razumljivo, da učenje in izobraževanje ne moreta biti vrednota in v zavesti ljudi ne pomenita načina za izboljšanje življenjskih ter delovnih razmer, ampak prej izgubo časa. Nič nenavadnega torej, da se taki ljudje ne izobražujejo in da se tudi ne želijo izobraževati.

MERILA ZA IZBIRANJE MED RAZLIČNIMI VIRI

Bolj izobraženi se pogosto srečujejo s težavo pri izbiri zaradi prevelikega števila informacij, manj izobraženi pa pogosto ne vedo, kje bi sploh poiskali znanje in zato ovire na poti do znanja težko premagajo brez nasvetov in pomoči drugih. Ne glede na to, ali je posameznikova pot do informacij hitra ali zapletena, ali je sposoben zbrati veliko informacij in virov ali le dva, tri, je navsezadnje najpomembnejše to, kako se bo med temi viri odločil in izbral najprimernejšega. Preveliko število informacij lahko bolj oteži izbiro kot omejeno število možnosti in virov, zato je sposobnost za presojo med različnimi viri danes pravzaprav izjemno pomembna. Predvsem zato, ker

Ponudba izobraževalnih programov v Sloveniji je preveč centralizirana.

ima posameznik na voljo malo časa, je bistveno, da se odloči za tisti vir, ki mu bo pomagal do znanja, ki ga v danih okoliščinah resnično potrebuje, da bodo spretnosti, ki jih bo razvil, tiste spretnosti, ki jih dejansko potrebuje. Še tako hitro in učinkovito iskanje virov in informacij se izkaže za nekoristno, če se iz teh virov nismo naučili tistega, kar smo si zadali kot cilj.

Eno od meril za selekcijo različnih virov je vsekakor dostopnost, bodisi v finančnem, časovnem bodisi geografskem smislu. Če do znanja, ki ga ima določena oseba, ali do gradiva, ki je shranjeno na določenem mestu, ne moremo priti dovolj hitro ali je to predrago, se bomo morali odločiti za drug, dostopnejši vir. Dejavnik, ki navadno vpliva na izbiro določenega vira, sta tudi zanesljivost in verodostojnost. Ko gre za ljudi, za katere predvidevamo, da imajo določeno znanje in spretnosti, se navadno ravnamo po tem, koliko tej osebi zaupamo oziroma koliko zaupamo njenemu znanju in sposobnostim. Podobno presojamo tudi pri materialnih virih. Nakateri bolj zau-

Za postindustrijsko dobo je značilen vse večji obseg znanja in informacij. V prvotnem pomenu pedagogika pomeni potovanje otroka k viru znanja. Ti viri znanja so bili šola, knjižnica, izobraževalni center. Z novimi informacijskimi povezavami pa potuje znanje (Serre, 1996). Računalniška tehnologija omogoča obenem kopičenje in širjenje znanja ter ustvarjanje novih virov znanja. Znanje postmoderne, ki ga Lyotard imenuje informacijsko znanje, je posledica vse večjega obsega uskladiščenega znanja. Tega znanja ni več mogoče posredovati v obliki objektivnih resnic in izdelanih teorij, konceptov in zakonov, ampak je treba ljudi naučiti uporabljati to znanje in jih usposobiti za to, da bodo znali sami narediti »sintezo zbranega znanja« (Lyotard, 1979).

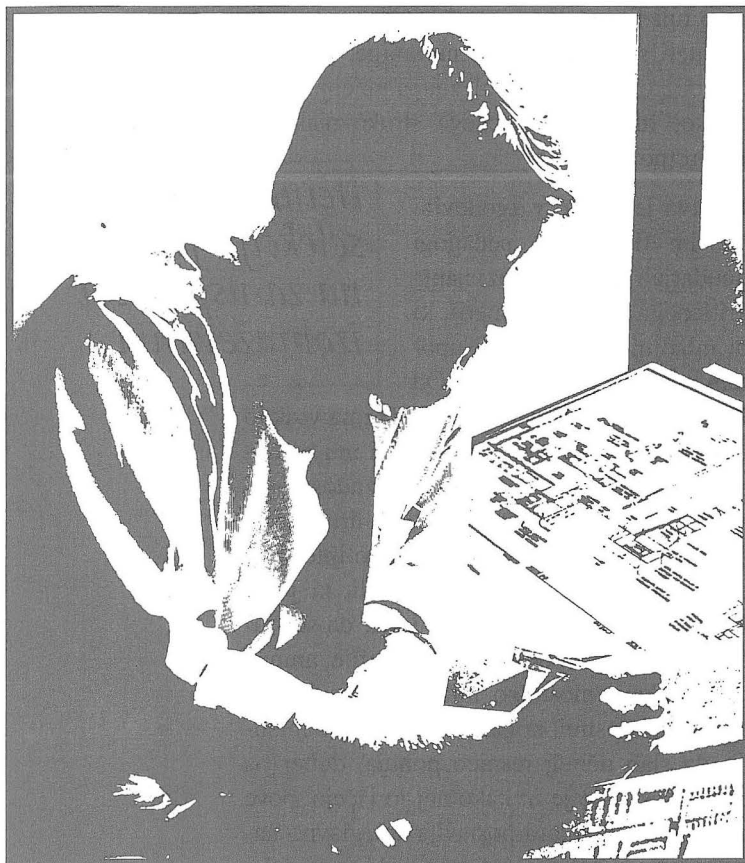
pajo tuji literaturi, drugi domačim avtorjem, nekateri se bolj zanesejo na knjige, drugi na ustno izročilo, nekdo bolj zaupa mnenju sosedu kot mnenju poklicnega strokovnjaka in nasprotno.

Dejstvo je, da so v zgodovini številni filozofi in pedagogi poudarjali pomen razvijanja kritičnega odnosa in meril, ki bi mladim pomagali pri uporabi pridobljenega znanja. Od

Pestalozzijeve zahteve po tem, da ima vsakdo pravico do primerne izobrazbe, ki mu bo pomagala do samostojnosti in samozadostnosti, s katero bo kljub pritiskom in družbenim spremembam lahko ohranil osebno integriteto in svobodo odločanja, do misli, ki jo je Kant razvil v Kritiki čistega uma, da se študenti od njega ne bodo učili filozofije, ampak tega, kako samostojno misliti in raziskovati ter stati na lastnih nogah. Diesterweg z mislijo, da slab učitelj resnico ponuja, dober pa učence uči, kje je in kako naj jo iščejo, pove prav to, kar Lyotard postavlja kot glavno nalogo šole v obdobju informacijskega znanja: usposobiti mlade, da bodo znali sami sintetizirati in uporabiti svoje znanje.

Od vzgoje in izobrazbe, ki jo je bil posameznik deležen v času obveznega šolanja, je precej odvisno, kakšen odnos do znanja in izobraževanja razvije. Ljudje z višjo izobrazbo, z razvitimi osebnostnimi lastnostmi, ki jim omogočajo aktiven in ustvarjalen odnos do dogajanja v okolju in v svetu, so navadno sposobni sami poiskati pot do pravih virov in do znanja, ki ga potrebujejo. Manj izobraženi ljudje in ljudje s pasivnim odnosom do dogajanja v okolju svojih težav pogosto ne zmorejo reševati sami. Po nasvet ali pomoč se obračajo predvsem na znance in prijatelje, zato je njihovo učenje večinoma prepuščeno naključnim spodbudam. Iz takega začaranega kroga jim lahko pomaga le načrtna svetovalna in izobraževalna dejavnost.

Učinkovita selekcija je odločilna za uspešnost izobraževanja.

ANDRAGOG V VLOGI SVETOVALCA

Poklicne in življenjske situacije, v katerih se porajajo nove potrebe po znanju in spretnostih, se spreminjajo z veliko dinamiko in razvoj se v sodobni družbi nezadržno seli od množičnih oblik izobraževanja v individualno sfero. Funkcija množičnih, skupinskih oblik izobraževanja je danes predvsem zviševanje splošne ravni izobrazbe, ne morejo pa zadovoljiti potreb po specifičnih, posebnih vrstah znanja in spretnostih, ki jih ljudje potrebujejo v vsakdanjem življenju.

S tem pa postaja vse bolj individualno tudi delo svetovalcev in andragogov, saj receptov, ki bi bili primerni za širok krog ljudi, ni več. Avtonomnost posameznika pri iskanju in kombiniranju virov znanja je bistveno pove-

zana z njegovo izobrazbo in osebnostnimi lastnostmi. Bolj izobraženi, samoiniciativni in dinamični ljudje pogosto ne potrebujejo pomoči, ko si zastavijo načrt, po katerem si bodo pridobili določeno znanje in spretnosti. Vloga andragoga kot svetovalca je pomembna predvsem pri manj izobraženih ljudeh, ki sami težko ugotovijo svoje potrebe in težave, povezane s pomanjkanjem znanja. V tem smislu je funkcija andragoga dvojna, saj gre na eni strani za svetovanje ljudem, ki se svojih potreb po znanju sicer zavedajo, vendar ne znajo poiskati virov in si zastaviti izobraževalnega programa, po drugi strani pa gre za pomoč in svetovanje ljudem, ki se svojih potreb po znanju pogosto sploh ne zavedajo, čeprav zaradi neznanja životarijo in so odrinjeni na rob družbe.

Pri tem sta poleg vloge svetovalne dejavnosti pomembna tudi izobraževalna dejavnost in ponudba, s katero se posameznik srečuje v svojem okolju. Bogata in pestra izobraževalna ponudba bistveno vpliva na odnos, ki ga ima posameznik do učenja in pridobivanja novega znanja. Če se v določenem kraju veliko ljudi vključuje v različne izobraževalne

Svetovalno delo pri izbiri vsebinskih virov je kompleksno in zahtevno, saj mora svetovallec izhajati predvsem iz tega, kar je v ljudeh samih, iz tega, kakšne učne navade imajo, kakšne predstave imajo o učenju, skratka, iz njihove izobraževalne biografije. Naslednji korak pa je projekcija poti, po katerih si lahko posameznik glede na svojo izobraževalno biografijo, glede na potrebe in možnosti v okolju začne pridobivati določeno znanje in spretnosti. Pri manj izobraženih ljudeh je vsak, še tako majhen korak na poti zavestnega učenja in pridobivanja novega znanja ter spretnosti izjemno pomemben, saj se začneta s tem spreminjati njihova samopodoba in njihov odnos do okolja.

programe ali se drugače izobražuje, to pomembno vpliva na splošno klimo in vrednostno predstavo večine krajanov. Da pa se ljudje lahko vključujejo v izobraževalne dejavnosti, mora obstajati mreža izobraževalne ponudbe, ki jim to omogoča. Vsega bremena izobraževalne ponudbe ne morejo prevzeti zasebne izobraževalne organizacije, tudi zato, ker je njihovo delovanje bolj ali manj odvisno od povpraševanja in ponudbe drugih organizacij.

Prav zato je pri načrtovanju mreže izobraževalne ponudbe izjemno pomembna vloga občin, regij in države. Vitalnost vsake skupnosti, bodisi kraja, občine bodisi države v celoti, je odvisna od vitalnosti in trdnosti vsakega posameznika, predvsem pa od tistih skupin, ki so odrinjene na družbeni rob in si brez načrtne pomoči iz tega položaja ne morejo pomagati. Svetovalno delo mora biti zato vpeto v prizadevanja širše skupnosti in države za vključevanje vseh odraslih v aktivne oblike druženja in izobraževanja.

SKLEPNE MISLI

Eden ključnih paradoksov informacijske družbe je nedvomno v tem, da pri vsem obsegu znanja, vedenja, informacij in virov, število ljudi, ki dostopa do tega znanja nimajo, pravzaprav narašča. Podatki o neslutelih možnostih za dostop do informacij, ki jih ponujajo informacijske avtoceste, nas ne smejo zavesti. Nič nam namreč ne povedo o tem, kaj se dejansko dogaja z ljudmi, ki te avtoceste uporabljajo, še manj pa o tistih, ki jih ne. Pri vseh virih, iz katerih se lahko nekaj naučimo, je še vedno odločilno razširjanje informacij o tem, kakšni viri obstajajo, kakšne možnosti ponujajo in kako jih lahko uporabljamo. Kajti ljudje, ki teh možnosti ne poznajo in ne razumejo, dostopa ne bodo zahtevali. In če ga ne bodo zahtevali, ga tudi ne bodo dobili (Rheingold, 1994).

LITERATURA

- Furst, M. in Halmer, N.: Filozofija, DZS, Ljubljana, 1990.
- Klemenčič, S. in Pretnar, Z.: Mreža izobraževanja odraslih v Sloveniji, ACS, Ljubljana, 1993.
- Krajnc, A.: Kdo odloča o tem, česa se bodo ljudje učili?, Andragoška spoznanja, Ljubljana, let. 6, št. 2, 2000, str. 34–43.
- Lyotard, J.-F.: La condition postmoderne, Minuit, Pariz, 1979.
- Rheingold, H.: Pozabite informacijsko avtocesto – mreže spletajo ljudje!, ČKZ, let. XXII, št. 166-167, 1994, str. 49–54.
- Serres, M.: Vers la société de pédagogie, v: Le délice multimédia, Télérama hors-série, 1996.
- Tough, A.: The Adult's Learning Projects, OISE, Toronto, 1972.